

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

An fugere à carcere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

13. Quando Index licite potest accipere munera iuxta dicta, licite & alij donant. Sed quid, quando licite Index petit, vel accipit? Respondeo, Si ea quis dat, ad redimendam suam vexationem injustam; non peccat. Ita Mol. rom. 1. tract. 88. Sanchez lib. 3. Consil. cap. unico, dub. 3. communiter. Rebell. alique apud Dicastill. loco citato, n. 86. Ne sit tamen litigans facilis ad credendum vexationem injustam intercedere, quia omnes ferè litigantes putant, se injustè vexari, cum tamen non ita sit, intercedit tamen, quando imminet periculum clarè injustitiæ, vel injuste inæqualitatis, in expediendis negotiis, iis prius expeditis, ob quæ munera Index accipit.

14. Hac occasione nota, Iudicum famulos, qui aliquibus propter munera accepta aditum præbent ad Iudicem, aliis iniuste exclusis, omnino peccare; sed tamen iisdem propter eandem rationem, dare licebit munera ad redimendam vexationem. Dixi (iniuste) nam si, sine alterius præiudicio, extraordinarium favorem famulus, procurat litiganti, licite, quamvis indecorè, propter hanc causam, aliquid accipiet.

15. Nota ea, quæ Index, aliive recipiunt ad redimendam vexationem, debere (propter peccatum) omnino restitui, quia, inivitis absolute Dominis, accipiuntur.

Denique Iudicis avaritiæ quando ad sollicitandam causam munera offerre liceat, diximus lib. 5. cap. 1. §. 4. n. 23.

§. II. Reus an licite aperiat occulta, vel falsa crimina Testium.

1. Qværes primò, potestne reus ad onerandam falsorum Testium auctoritatem, eorum occulta crimina revelare? Respondeo, si alia via non datur, quæ commodè testimonium infemet, sanè potest, sive sponte, sive compulsi à Iudice, testes illi testati fuerint. Ita Less. lib. 2. cap. 31. num. 1. Quilibet enim ius se tuendi habet, cum iusto moderamine, præsertim eodem genere armorum, quo oppugnantur. Quod si alia via datur, ut item si per manifestationem unius peccati minoris sibi consulere satis posset, manifestaret autem maius, cum peccaturum etiam contra Iustitiam putò; sicuti eodem modo peccare suppositum illum sup. lib. 6. cap. 4. §. 3. n. 16. qui se corporaliter defendendo, excedit limites necessariæ defensionis.

2. Hinc sequitur primò, eum, qui accusatur de crimine, quod iudicè ab accusatore probari nequit, non solum posse negare crimen, sed etiam dicere accusatorem calumniarè, & mentiri. Ita Petr. Navarr. lib. 2. cap. 4. num. 348. lege etiam S. Thom. 2. 2. q. 69. art. 1. qui enim accusat de crimine, quod probati non potest, calumniator est, & mentiri præsumitur.

3. Sequitur secundò: Idem esse extra Iudicium, quare si quid aperuisti amico tuo ea lege, ut nihil diceret, ipse autem manifestavit alteri cum gravi offensione tua, vel alterius; potes tu negare te id aperuisse. Quilibet enim habet ius tegendi, quantum potest, sua dicta, & facta, unde nascatur offensio. Quod si amicus patefecit in casu, quo licite poterat; tu illum sine iniuria non posses ut mendacem pronuntiare.

4. Hac passim in ore sunt omnium; illud singulare est, & difficile: An si alio modo te ab injusto teste tueri nequeas, licite falsa crimina illi possis obicere, quanta sufficiunt ad tuam iustam defensionem? Duo assero, unum mihi satis probabile, alterum satis incertum.

5. Probabile mihi est te, si id facias, non peccare contra Iustitiam, unde nec obligari ad restitutionem. Ita Bannez, Ledesma, Ioan. de la Crux, allati à de Lugo, tom. 2. de iust. disp. 40. sect. 1. num. 26. Dicastill. late contra quandam innominatum lib. 1. de iust. tract. 2. disp. 11 part. 4. dub. 2. dum. 404. apud Dianam. part. 9. orat. 8. ref. 43. Ratio est, quia, sicuti si ad defendendam tuam vitam contra invadentem, mendacii, & stratage-

nate curares, ut ille in foveam, v.g. caderet, mendacem esses, sed non injustus; cum quoque Iustitiam minus te defendendi omnibus viis: ita in casu nostro aggrederentem, aufert à quacunque tua actione defensionem necessariam, omnem rationem iustitiæ culpa? Et quidem de Lugo ib. sect. 2. n. 23 sic habet: tum est non licere, quin ad minus erit mendacium, quod licet. Et post quatuor interiectas lineas. Hic tamen, crimen testis, erit probandum per testes alios, & non per te, qui iurares, committens peccatum mortale, & sequens eos ad hoc hortari, erit mortale. Hac ille, qui citat Ioan. de la Crux, Bannez, Orell. Led. apud Dianam. citandum, suos in contrarium citat. Dian. p. 3. n. 1. aitque, eos docere, non esse mortale ex parte perjurii non verò non esse mortale saltem ex parte perjurii.

7. Video doctrinam hanc: Sed quoniam tota refunditur in mendacium, & perjurium, sequitur solutio: Si solum esset mendacium sine iuramento, non esset mortale, quia, quamvis hoc mendacium sit ad id de malo gravi contra proximum, tamen cum iudicet ad grave, atque hanc sequelam expresse concedatur, tad. & Bannez, apud Dian. p. 9. n. 8. ref. 43.

Secundò, etiam accedente iuramento, possit ad id æquivalere ocatio tum à me, tum ab iis, quibus est contra innocentiam, & sic vitari perjurium, seu mendacium solo posito, negant communiter Doctores, ipse de Lugo hanc sentiam. Si igitur hoc tollatur, non sua doctrina contrarij. Iuramento autem æquivalere in Iudicio, si id illegitimum sit, me licite posse testari cet Castro Palau cum aliis t. 3. d. 1. de iuram. p. 7. n. 1. ergo etiam in Iudicio, ubi injustus est testis. Vult igitur alicui posse vitari mortale ab eo, qui in prædicto casu, falsò, vel illegitimo testi falsa crimina pinge.

Adhuc tamen incertum id esse pronuntio: Vi enim? si sodomitam oporteret probari esse illum, si excommunicatum, si hæreticum? Sibi testis falsum imputet, respondet aliquis. Audio: sed adhuc incertum. Quia enim, si sit necesse publicas scripturas emendare, possit Notarius publicus ad hoc induci, si Notarius constaret mea innocentia? Quidni? Respondet de Lugo non esse infidelem esse Reip. sed maxime fidelem, & eiusdem Reip. innocentes sic defenduntur. Verum, si aperiat huiusmodi ostium, quo modo stabant publica Iudicia? Inventiantur, Respondetis, testes veri, & sancta requirunt Tribunalia. Dum enim falsi testes quocunque arte repellantur, publica Iudicia firmantur potius, non infirmantur. Sed ego iterum audio, quod non adhuc durum audio, libenter modum hunc in alio tempore evolendum reservo.

An reo liceat crimen sibi imponere ad evitanda tormenta, dicam inferius, cap. 3. §. 6.

Reus an debeat stare sententia?

8. Qværes secundò, Tenetne reus condemnatus stare sententiæ Iudicis? Respondeo, si est iusta, tenet, quia sententia est veluti quædam lex privato imperio, unde condemnatus ad solvenda centum, v.g. debet solvere etiam in conscientia. Si est iniusta, non tenet, quia non expedit bono publico, ut qui per calumniam, vel falsos testes convictus est obligetur in conscientia, &c. Sed de hac re vide distinctè apud de Lugo, 2. 2. de iust. d. 37. sect. 15. n. 185. & de iniusta sententia in materia Beneficiorum vide. Dicastill. 2. de iust. tract. 1. disp. 11. dub. 2. Nos unum notatu dignum diximus lib. 4. §. 2. n. 1.

An Reus etiam Religiosus fugere queat à Carcere?

9. Qværes tertio: Reus licetne fugit à Carcere? Respondeo cum eodem lib. dub. 4. non solum ante, sed etiam post iustam sententiam licetne fugit, si sit periculum demeritis ad penam mortis, vel mutilationis, vel gravius mali, quia non potest poni præceptum, ut sit

quisque habet se defendendi à duris tormentis, &c. Vnde colligit, falsum esse, servum illum peccare adiuvando, non enim peccat, ut patet ex dictis, & consequenter quoad hoc eadem erit ratio de securi illa, & de servo.

Quartò: Si Reus ex se potest effringere carcerem ob sui conservationem, id certe est propter amorem, quem quisque debet sibi ipsi: ergo poterunt eius Pater, & Mater, qui una persona censentur cum filio, quisque sapè magis amant filios, quam seipsos. Et certe quis servus negabit Matri posse adjuvare filium (quem mortuum timet) ad carceres effringendos, illumque servandum? Si Matri id concedis, ergo Patri, ergo fratri, sorori, amico, ergo cuicumque proximo, qui ex charitate movetur ad adiuvandum. Semper autem suppono fugam huius in damnum Reipubl. vel vitæ alterius vergerè injustè non debere, ut ex se patet.

§. III. Advocatus, & Procurator.

Quas causas possit Advocatus patrocinari, dixi sup. lib. 1. c. 3. §. 7. Rursus ex sup. lib. 1. c. 4. cap. 2. §. 6. n. 12. colligi potest, An teneatur restituere pecuniam peccuniarum, quam Clientis, injustè defensus solvisset: ut item, An teneatur patrocinari extreme indigenti? sup. lib. 5. c. 1. per totum, nunc ergo dumtaxat addendum aliquid est de stipendio ipsi debito.

1. Et primò, quidem prohibetur in iure leg. sumptus, ff. de pactis, & alibi, posse Advocatum cum Cliente loco stipendij pacisci de quota parte litis, hoc est, de dimidia, vel tertia, vel quarta parte ipsi danda, si lis vincitur. Ratio prohibitionis fuit, ne per fas, vel nefas Advocatus sententiam promoveret. Rursus prohibetur ne idem de pretio conveniat cum Cliente post inchoatam litem, sed vel ante illam inceptam, vel post finitam, colligitur ex cap. infames 3. q. 7. Ratio fuit, ne Clientis postquam ostendit Advocato sua arma, cogeretur stare pretio, quod Advocato liberetur. Ceterum, si nulla interveniat fraus, vel fraudis periculum, non existimo cum Dian. p. 2. tract. 16. resol. 47. has leges obligare in conscientia, quia fundantur in presumptione fraudum. Sicuti autem posse Advocatum post victoriam accipere quæ gratis dantur, certum est, ita magnum periculum erit, ne non gratis dentur, quando ab Advocato nimia sollicitudine requiruntur: dabit enim Clientis ex timore, ne alias ab Advocato injustè vexetur.

2. Præterea potest Advocatus accipere integrum stipendium pro lite promissum, quando promittitur quid determinatum pro tota lite ad finem usque, etiamsi Clientis eam non prosequatur. Lege Fag. p. 8. c. 38. Ratio est, quia sicuti, qui locat operam suam pro anno, non debet suo pretio defraudari, si per ipsum non fiat illam ponere, ita in casu nostro. Quando tamen Advocatus propter infirmitatem, v. g. non servit, solum meretur stipendium pro tempore servitij. Quando item Advocatus, dum non agit huius Clientis causam, suscipit aliam, quam non suscepisset, si priorem fuisset prosequutus, compensare debet lucrum, nec potest gaudere priore stipendio. Quando denique Advocatus potius elegisset amittere stipendium, & non laborare, quam contrà, non valet saltem integrum exposcere stipendium, quia iam non laboravit. Vide tamen quoad hoc postremum ea, quæ notavi lib. 8. tr. 3. c. 8. §. 3. n. 15.

3. Pari modo iuste stipendium accipiet, quod solet quolibet anno dari, tamen eo anno nullam causam Clientis agit, nam (secluso pacto, cui esset standum, ipse est paratus advocare, onusque subit respuendi adversæ partis patrocinium. Si in decursu litis Clientis transigatur cum adversario, finiturque lis per transactionem, licet item Advocatus accipiet determinatum stipendium promissum pro tota lite; nam non stat per Advocatum, ut lis per suos terminos non currat. At si non fuerit determinatum pretium pro tota lite, sed Advocatus serviat ad ratam anni, hanc solam accipiet. Illud de subtractione ex negatione sui laboris, quod modò dixi, & de suscepiore

M m aliatum

... cum tanto suo damno. Probabile item est, pos-
... colligis, falsum esse, servum illum peccare adiuvando,
... non enim peccat, ut patet ex dictis, & consequenter
... quoad hoc eadem erit ratio de securi illa, & de servo.
... Quartò: Si Reus ex se potest effringere carcerem ob
... sui conservationem, id certe est propter amorem, quem
... quisque debet sibi ipsi: ergo poterunt eius Pater, & Ma-
... ter, qui una persona censentur cum filio, quisque sa-
... pè magis amant filios, quam seipsos. Et certe quis ser-
... vus negabit Matri posse adjuvare filium (quem mox
... morituum timet) ad carceres effringendos, illumque
... servandum? Si Matri id concedis, ergo Patri, ergo fra-
... tri, sorori, amico, ergo cuicumque proximo, qui ex cha-
... ritate movetur ad adiuvandum. Semper autem suppono
... fugam huius in damnum Reipubl. vel vitæ alterius ver-
... gere injustè non debere, ut ex se patet.
... §. III. Advocatus, & Procurator.
... **Q**uas causas possit Advocatus patrocinari, dixi
... sup. lib. 1. c. 3. §. 7. Rursus ex sup. lib. 1. c. 4.
... cap. 2. §. 6. n. 12. colligi potest, An teneatur restituere
... pecuniam peccuniarum, quam Clientis, injustè defensus sol-
... visset: ut item, An teneatur patrocinari extreme indi-
... genti? sup. lib. 5. c. 1. per totum, nunc ergo dumtaxat ad-
... dendum aliquid est de stipendio ipsi debito.
... 1. Et primò, quidem prohibetur in iure leg. sumptus,
... ff. de pactis, & alibi, posse Advocatum cum Cliente loco
... stipendij pacisci de quota parte litis, hoc est, de dimi-
... dia, vel tertia, vel quarta parte ipsi danda, si lis vinci-
... tur. Ratio prohibitionis fuit, ne per fas, vel nefas Aa-
... vocatus sententiam promoveret. Rursus prohibetur
... ne idem de pretio conveniat cum Cliente post inchoat
... tam litem, sed vel ante illam inceptam, vel post fini-
... tam, colligitur ex cap. infames 3. q. 7. Ratio fuit, ne Clientis
... postquam ostendit Advocato sua arma, cogeretur sta-
... re pretio, quod Advocato liberetur. Ceterum, si nulla
... interveniat fraus, vel fraudis periculum, non existimo
... cum Dian. p. 2. tract. 16. resol. 47. has leges obligare in con-
... scientia, quia fundantur in presumptione fraudum.
... Sicuti autem posse Advocatum post victoriam accipe-
... re quæ gratis dantur, certum est, ita magnum periculum
... erit, ne non gratis dentur, quando ab Advocato nimia
... sollicitudine requiruntur: dabit enim Clientis ex timore,
... ne alias ab Advocato injustè vexetur.
... 2. Præterea potest Advocatus accipere integrum sti-
... pendium pro lite promissum, quando promittitur quid
... determinatum pro tota lite ad finem usque, etiamsi
... Clientis eam non prosequatur. Lege Fag. p. 8. c. 38. Ratio
... est, quia sicuti, qui locat operam suam pro anno, non
... debet suo pretio defraudari, si per ipsum non fiat illam
... ponere, ita in casu nostro. Quando tamen Advocatus
... propter infirmitatem, v. g. non servit, solum meretur
... stipendium pro tempore servitij. Quando item Advocatus,
... dum non agit huius Clientis causam, suscipit aliam,
... quam non suscepisset, si priorem fuisset prosequutus,
... compensare debet lucrum, nec potest gaudere priore
... stipendio. Quando denique Advocatus potius elegisset
... amittere stipendium, & non laborare, quam contrà,
... non valet saltem integrum exposcere stipendium, quia
... iam non laboravit. Vide tamen quoad hoc postremum
... ea, quæ notavi lib. 8. tr. 3. c. 8. §. 3. n. 15.
... 3. Pari modo iuste stipendium accipiet, quod solet
... quolibet anno dari, tamen eo anno nullam causam
... Clientis agit, nam (secluso pacto, cui esset standum,
... ipse est paratus advocare, onusque subit respuendi
... adversæ partis patrocinium. Si in decursu litis Clientis
... transigatur cum adversario, finiturque lis per tran-
... sactionem, licet item Advocatus accipiet determinatum
... stipendium promissum pro tota lite; nam
... non stat per Advocatum, ut lis per suos terminos
... non currat. At si non fuerit determinatum pretium
... pro tota lite, sed Advocatus serviat ad ratam anni,
... hanc solam accipiet. Illud de subtractione ex nega-
... tione sui laboris, quod modò dixi, & de suscepiore
... Pars I.